

آیین نامه اجرایی شیوه آموزشی – پژوهشی دوره دکتری ورودی ۱۴۰۰ به بعد

دانشگاه علم و صنعت ایران

مقدمه

به منظور تعیین ضوابط اجرایی دوره دکتری (Ph.D.) در نظام آموزش عالی کشور و با توجه به «آیین نامه یکپارچه دوره های تحصیلی کاردانی/کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی» و تفویض اختیار وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی مورخ ۱۳۹۷/۳/۱، آیین نامه اجرایی دوره دکتری (Ph.D.) در دانشگاه علم و صنعت ایران طبق مواد ذیل تدوین می شود.

بخش اول: تعاریف و ضوابط پذیرش

ماده ۱:

تعریف دوره: دوره تحصیلی که پس از دوره کارشناسی ارشد یا دکتری حرفه ای آغاز می شود و دانشجو طبق برنامه درسی مصوب، مدرک دکتری دریافت می کند.

ماده ۲:

ضوابط ورود: پذیرش و ورود داوطلبان دوره دکتری براساس آخرین شرایط و ضوابط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری انجام می پذیرد.

ماده ۳:

تحصیل هم زمان: تحصیل در دوره دکتری تخصصی به صورت تمام وقت است و تحصیل هم زمان دانشجوی این دوره در همان دوره یا سایر دوره ها و مقاطع تحصیلی ممنوع است.

ماده ۴:

تغییر رشته و انتقال: تغییر رشته و انتقال دانشجوی دوره دکتری تخصصی ممنوع است.

بخش دوم: مقررات اجرایی دوره

ماده ۵: استاد راهنمای دوره دکتری با حداقل مرتبه استادیاری از اعضای هیأت علمی تمام وقت دانشکده و با توجه به آیین نامه «آیین نامه تخصیص ظرفیت دانشجویان تحصیلات تکمیلی به اعضای هیأت علمی دانشگاه» و با تأیید گروه و شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده انتخاب می گردد.

ماده ۶: با توجه به اینکه پذیرش دانشجو منوط به موافقت یکی از استادان مبنی بر هدایت دانشجو می باشد، دانشجوی پذیرفته شده از زمان ورود، زیر نظر استاد مربوطه (به عنوان استاد راهنما) فعالیت آموزشی و پژوهشی خود را آغاز می نماید و ادامه می دهد.

تبصره ۱: چنانچه به دلایلی حداکثر تا دو نیمسال پس از شروع تحصیل دانشجو، استاد راهنما از هدایت دانشجو منصرف گردد، باید تقاضای کتبی خود را همراه با توضیحات لازم به گروه ذی ربط ارائه دهد تا موضوع در گروه و

شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده بررسی و تصمیم‌گیری شود.

تبصره ۲: دانشجوی دوره دکتری تخصصی علاوه بر استاد راهنمای اصلی می‌تواند استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد؛ در این صورت، لازم است استاد راهنمای اصلی حتماً از میان اعضای هیأت علمی دانشگاه انتخاب شود.

ماده ۷: استاد راهنما برای هدایت علمی دانشجویان تحت راهنمایی خود حداقل دو ساعت در هفته برای هر دانشجوی در برنامه هفتگی خود زمان اعلام می‌نماید.

ماده ۸: دانشکده‌ها برنامه‌های آموزشی و ارائه دروس هر گرایش را باید به نحوی برنامه‌ریزی نمایند که دانشجویان بتوانند در طی دو نیمسال، مرحله آموزشی را به پایان برسانند.

ماده ۹: دانشکده‌ها موظف‌اند برنامه ارائه دروس ۳ و ۴ واحدی را حداقل در ۲ نوبت و در دو روز هفته تنظیم نمایند.

ماده ۱۰: تاریخ برگزاری امتحانات (در محدوده زمانی تقویم آموزشی نیمسال تحصیلی دانشگاه)، باید توسط دانشکده‌ها تعیین و به هنگام ثبت‌نام هر نیمسال تحصیلی به اطلاع دانشجویان رسانده و به تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال شود. پس از آن، تقاضای تغییر در برنامه امتحانات صرفاً با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه میسر می‌باشد.

ماده ۱۱: استاد هر درس موظف است نمرات دروس را مطابق تقویم آموزشی مصوب دانشگاه و در زمان مقرر اعلام نماید.

بخش سوم: مقررات مرحله آموزشی دوره

ماده ۱۲: دانشجو موظف است حداکثر تا پایان نیمسال اول ورود به دوره، موضوع کلی رساله خود را (در چارچوب الگوی مصوب گروه) با هماهنگی استاد راهنما و تأیید گروه، تعیین و فعالیت پژوهشی خود را آغاز نماید.

ماده ۱۳: دانشجو موظف است حداقل ۱۲ و یا حداکثر ۱۸ واحد درسی از دروس تحصیلات تکمیلی رشته مربوطه را با نظر استاد راهنما و تأیید گروه و حداکثر در مدت مجاز مرحله آموزشی، با موفقیت بگذراند.

تبصره ۱: واحدهای درسی به منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای انجام تحقیق در موضوع رساله و براساس برنامه درسی مصوب هر رشته انتخاب می‌شود.

تبصره ۲: انتخاب دروس از سایر رشته‌ها طبق برنامه درسی و با نظر استاد راهنما، با تأیید گروه و تصویب شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده امکان‌پذیر می‌باشد.

تبصره ۳: کلیه دروس دوره آموزشی دکتری باید تا پایان نیمسال دوم به پایان برسد.

تبصره ۴: معادل‌سازی دروس مقطع دکتری پس از موافقت گروه مربوطه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، در کمیته منتخب تحصیلات تکمیلی دانشگاه بررسی خواهد شد. به ازای هر واحد معادل‌سازی شده، ۱۵ روز از سنوات مجاز تحصیل دانشجو کسر خواهد شد.

تبصره ۵: اخذ و حذف واحدهای هر دانشجو با نظر استاد راهنما و تأیید گروه انجام می‌شود.

ماده ۱۴: دانشجو مجاز است در هر نیمسال تحصیلی بین ۶ تا ۱۰ واحد درسی را با تأیید استاد راهنما انتخاب کند.

تبصره ۱: انتخاب واحد دانشجو در کمتر از ۶ واحد درسی در نیمسالی که کمتر از ۶ واحد برای وی باقی مانده است، بلامانع می‌باشد؛ در این صورت، آن نیمسال نیز یک نیمسال تحصیلی محسوب می‌شود.

تبصره ۲: دروسی را که دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد گذرانده‌اند، نمی‌توانند مجدداً در دوره دکتری بگذرانند. این دانشجویان باید با اخذ دروس دیگر، جمع واحدهای درسی خود را به حد نصاب مندرج در ماده ۱۳ برسانند.

تبصره ۳: در شرایط خاص و در صورت نیاز (بسنده کردن به حداقل ممکن)، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، دانشجو موظف است تعدادی از درس‌های دوره کارشناسی ارشد (حداکثر ۶ واحد) را به عنوان دروس جبرانی با توجه به مصوبه دفتر برنامه‌ریزی درسی بگذرانند. گذراندن این دروس اجباری است اما نمره آنها در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود. به ازای هر واحد از دروس جبرانی، ۱۵ روز به سقف سنوات اضافه خواهد شد. هزینه این دروس طبق تعرفه مصوب هیأت امنای دانشگاه از دانشجو دریافت می‌شود. نمره قبولی دروس جبرانی ۱۴ می‌باشد.

ماده ۱۵: دانشجو می‌تواند با احتساب سنوات تحصیل، یک نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره ۱: اخذ مرخصی در نیمسال اول ورود، ممنوع است. اخذ مرخصی در نیمسال‌های بعدی با تأیید استاد راهنما و گروه امکان‌پذیر است و درخواست مرخصی باید قبل از شروع نیمسال تحصیلی باشد.

تبصره ۲: بررسی مصادیق مرخصی بدون احتساب در سنوات تحصیلی، نظیر فوت بستگان درجه یک (پدر، مادر، فرزند، همسر، خواهر و برادر)، زایمان، مأموریت همسر و یا والدین، انجام جراحی پزشکی نیازمند استراحت طولانی مدت، بیماری‌های حاد روحی و روانی، با ارائه مستندات پزشکی و بیمارستانی که به تأیید مرکز بهداشت و مرکز مشاوره دانشگاه رسیده باشد، در اختیار کمیته منتخب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

ماده ۱۶: دانشجو در شرایط بسیار خاص که خارج از اراده او باشد، می‌تواند در طول تحصیل تقاضای حذف اضطراری حداکثر یک درس را با نظر استاد راهنما و تأیید گروه مربوطه داشته باشد. حذف درس فقط در شرایط اضطراری با موافقت نهایی شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده مقدور می‌باشد. در هر صورت، واحدهای باقیمانده، یک نیمسال تحصیلی محسوب می‌شود.

ماده ۱۷: حداقل نمره قبولی در هر درس، ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول از نمره‌های دانشجو در همه درس‌ها ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین بر اساس تمام دروس دوره (کل نمرات دانشجو غیر از دروس جبرانی) محاسبه می‌شود و در صورتی که مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز است با نظر استاد راهنما و تأیید گروه، حداکثر در یک نیمسال تحصیلی، درس‌هایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذرانند؛ در غیر این صورت، از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۱: دانشجوی مشمول آموزش رایگان در صورت عدم کسب نمره قبولی در هر درس یا حذف غیرموجه آن، موظف است برای انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین، هزینه مربوط به آن را براساس تعرفه مصوب هیأت امنای دانشگاه پرداخت کند.

تبصره ۲: میانگین نمرات دانشجو بر اساس نمرات دروس اخذ شده (اعم از نمرات قبولی و مردودی غیر از دروس جبرانی) محاسبه می‌شود.

ماده ۱۸: دانشجو موظف است در کلیه نیمسال‌های تحصیلی (آموزشی و پژوهشی) در موعد مقرر ثبت‌نام نماید. چنانچه دانشجویی در موعد مقرر ثبت‌نام ننماید، به منزله عدم مراجعه دانشجو تلقی و از ادامه تحصیل محروم می‌گردد.

تبصره: در موارد استثنائی که دانشجو به دلایل خارج از اراده خویش ثبت‌نام ننموده است، موضوع پس از تأیید استاد راهنما و گروه مربوطه جهت تصمیم‌گیری به شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده ارجاع می‌گردد.

ماده ۱۹: دانشجو باید در مدت مجاز (حداکثر ۱/۵ سال)، مرحله آموزشی شامل دروس و امتحان جامع را با موفقیت به پایان برساند.

ماده ۲۰: دانشجویانی که کلیه دروس مرحله آموزشی خود را با موفقیت گذارنده باشند و میانگین کل نمرات آنها از ۱۶ کمتر نباشد، با داشتن حداقل نمره قبولی زبان، توسط دانشکده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه معرفی می‌گردند و پس از کسب مجوز از تحصیلات تکمیلی دانشگاه، در اولین آزمون جامع که برگزار می‌شود، شرکت می‌نمایند.

تبصره ۱: دانشجو موظف است پیش از شرکت در امتحان جامع، در آزمون معتبر زبان انگلیسی شرکت و نمره قبولی کسب نماید (مطابق پیوست شماره ۱).

تبصره ۲: نمره قبولی آزمون زبان حداکثر تا دو سال دارای اعتبار می‌باشد و در بدو پذیرش دانشجو، باید دارای اعتبار باشد.

ماده ۲۱: آزمون جامع حداقل دو بار در سال (در هر نیمسال یک بار) با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده برگزار می‌گردد؛ به ترتیبی که دانشجویان بتوانند در نیمسال سوم و یا با توجه به شرایط تبصره ماده ۱۹ در نیمسال چهارم ورود به دوره در آن شرکت نمایند.

تبصره: جهت برنامه‌ریزی و آمادگی دانشجویان لازم است تاریخ امتحانات جامع هر سال در تقویم آموزشی دانشکده اعلام گردد.

ماده ۲۲: هدف از برگزاری آزمون جامع، عبارت است از:

- ۱- کسب اطمینان از قابلیت‌های علمی دانشجو
- ۲- آگاهی از میزان توانایی دانشجو در برخورد اصولی با مسائل علمی و داشتن روحیه علمی
- ۳- شناسایی میزان برخورداری دانشجو از قوه ابتکار و قابلیت‌های پژوهشی

ماده ۲۳: آزمون جامع کتبی از محتوای حداقل ۳ درس تحصیلات تکمیلی مختلف به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه مربوطه، حداکثر در ۳ روز متوالی انجام می‌شود.

ماده ۲۴: آزمون جامع شفاهی (در مهلت زمانی برگزاری آزمون جامع مطابق ماده ۲۳)، توسط هیأتی مرکب از حداقل ۳ نفر به شرح زیر برگزار می‌شود:

- ۱- استاد راهنما
  - ۲- حداقل دو نفر عضو هیأت علمی با حداقل مرتبه استادیاری و فعال در تحصیلات تکمیلی در تخصص مربوطه
- تبصره:** ترکیب هیأت برگزارکننده آزمون جامع شفاهی به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه و شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده تعیین می‌شود و می‌تواند توسط مدیر گروه به عنوان نماینده شورای گروه تأیید گردد.

ماده ۲۵: دانشجویانی که میانگین کل دروس آنها ۱۷ و بالاتر باشد، در صورت تأیید شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده می‌توانند از آزمون جامع کتبی معاف و فقط در آزمون جامع شفاهی شرکت نمایند که در این صورت، میانگین کل دروس به عنوان نمره آزمون جامع کتبی احتساب می‌شود.

ماده ۲۶: ارزش آزمون‌های کتبی و شفاهی به ترتیب ۷۰ و ۳۰ درصد از نمره نهایی است. دانشجو باید در تمام دروس آزمون جامع نمره قبولی کسب کند و میانگین کل نمرات آزمون جامع نباید کمتر از ۱۶ باشد.
تبصره: اگر درسی از دروس آزمون جامع از مقطع کارشناسی (فقط یک درس) باشد، نمره قبولی آن درس ۱۲ و اگر از مقطع تحصیلات تکمیلی باشد، نمره قبولی آن ۱۴ است.

ماده ۲۷: در صورت عدم موفقیت دانشجو در اولین آزمون جامع، آزمون مجدد تنها برای یک‌بار دیگر و در اولین زمان آزمون بعدی انجام می‌پذیرد. در هر حال، دانشجو حداکثر تا پایان نیمسال چهارم باید آزمون جامع را با موفقیت بگذراند؛ در غیر این صورت، از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

بخش چهارم: مقررات مرحله پژوهشی دوره

ماده ۲۸: مرحله پژوهش با گذراندن امتحان جامع شروع و با کسب موفقیت در دفاع از رساله پایان می‌پذیرد، و حداکثر مدت آن، ۲ سال است. زمان‌بندی آموزشی-پژوهشی مقطع دکتری مطابق پیوست شماره ۲ می‌باشد.

ماده ۲۹: گروه برای تصویب پیشنهاد رساله دانشجو و نظارت بر پیشرفت آن و عضویت در هیأت داوران رساله، کمیته هادی تعیین می‌نماید. کمیته هادی از استادان راهنما (حداکثر دو نفر)، استادان مشاور (در صورت وجود و حداکثر دو نفر) و دو نفر از اعضای هیأت علمی دانشکده (یا داخل دانشگاه) که حداقل یکی از آنها، دارای حداقل مرتبه علمی دانشیار و فعال در دوره تحصیلات تکمیلی باشد و دو نفر به عنوان استاد خارج از دانشگاه، یکی با حداقل مرتبه علمی دانشیاری، به پیشنهاد استادان راهنما و تصویب گروه و تأیید شورای آموزشی-پژوهشی دانشکده تشکیل می‌شود. ریاست کمیته هادی با یکی از استادان راهنما و یا یکی از اعضای کمیته هادی (داوران داخلی) می‌باشد. لازم به ذکر است حضور کلیه اعضای کمیته هادی در جلسه تصویب پیشنهاد رساله دکترا الزامی است؛ در موارد خاص و در صورت موجه بودن دلیل، عدم حضور یک نفر از اعضاء داخلی کمیته هادی و هماهنگی با مدیر گروه و معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده قابل بررسی می‌باشد. حضور استادان راهنما در جلسه ضروری است.
تبصره: اعضای کمیته هادی نباید با دانشجو نسبت فامیلی داشته باشند.

ماده ۳۰: پس از تعیین موضوع رساله مطابق ماده ۱۲، گروه موظف است کمیته هادی را (مطابق ماده ۲۹) تعیین نماید و جلسه بررسی موضوع پیشنهادی را تشکیل و موضوع رساله را تصویب یا نظرات اصلاحی خود را ارائه دهد و دانشجو نسبت به اعمال نظرات مزبور اقدام و پیشنهاد را تکمیل کند.

تبصره ۱: چنانچه ارزیابی موضوع پیشنهادی رساله دکتری دانشجو پس از دوبار، مورد موافقت کمیته هادی قرار نگیرد، دانشجو از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۲: کلیه مراحل ماده ۳۰ و تبصره ۱ باید تا پایان نیمسال چهارم تحصیلی انجام گیرد؛ در غیر این صورت، دانشجو از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

ماده ۳۱: دانشجوی موظف است پس از تصویب پیشنهاد رساله دکترا، گزارش‌های پیشرفت پروژه خود را به شرح ذیل ارائه نماید:

۱- تحویل گزارش مکتوب پیشرفت پروژه به استاد راهنما در پایان هر نیمسال تحصیلی ضروری است. ثبت‌نام دانشجو در هر نیمسال با تأیید این گزارش از سوی استاد راهنما (یا کمیته هادی با نظر دانشکده) قطعی می‌شود.

۲- ارائه حداقل یک سمینار میان‌دوره‌ای از زمان تصویب پیشنهاد رساله دکترا تا قبل از پیش‌دفاعیه در حضور کمیته هادی.

۳- هماهنگی‌های لازم جهت برگزاری هر سمینار در چارچوب زمان‌بندی مصوب دانشکده، شامل تعیین تاریخ دقیق ارائه، تکمیل و ارسال فرم درخواست ارائه، دعوت از اعضای کمیته هادی و اطلاع‌رسانی به دفتر تحصیلات تکمیلی دانشکده به عهده دانشجو و استاد/استادان راهنماست.

۴- تشکیل کمیته هادی در سمینارهای میان‌دوره‌ای دانشجو مطابق با ماده ۲۹ رسمیت می‌یابد.

۵- سمینار ابتدا به صورت عمومی ارائه می‌شود و در انتها با طرح سؤالات علمی، وضعیت پژوهشی دانشجو مورد بررسی قرار می‌گیرد. در صورتی که کمیته هادی میزان پیشرفت پروژه و وضعیت علمی و محصولات پژوهشی دانشجو را با توجه به سنوات تحصیلی باقیمانده برای اتمام پروژه قابل قبول تشخیص ندهد، می‌تواند لغو ادامه تحصیل دانشجو را جهت بررسی در شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده پیشنهاد دهد. در صورت عدم توافق قطعی اعضای کمیته هادی جهت لغو ادامه تحصیل دانشجو، با درخواست کتبی استاد راهنما وضعیت تحصیلی دانشجو قابل تجدیدنظر در گروه مربوطه و شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده می‌باشد.

۶- صورت جلسه کمیته هادی برای هر سمینار در پرونده دانشجو بایگانی و کتباً به دانشجو ابلاغ می‌گردد.

ماده ۳۲: تعداد واحدهای رساله در مرحله پژوهشی، ۱۸ الی ۲۴ واحد است (مجموع واحدهای آموزشی و پژوهشی دانشجو در دوره دکتری باید ۳۶ واحد باشد).

ماده ۳۳: با توجه به تعریف دوره که دوره‌ای تمام‌وقت می‌باشد، حضور تمام‌وقت دانشجو در طول دوره تحصیل الزامی است و چنانچه بنا به گزارش کتبی استاد راهنما و تأیید گروه و شورای آموزشی و پژوهشی، دانشجویی در طول دوره تحصیل حضور تمام‌وقت نداشته باشد، به منزله عدم مراجعه دانشجو تلقی می‌گردد و مشمول ماده ۱۸ خواهد بود.

ماده ۳۴: هیأت داوران رساله به ریاست معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده و یا نماینده وی و با حضور کلیه اعضای کمیته هادی تشکیل می‌گردد.

ماده ۳۵: استاد راهنما موظف است در زمانی که آمادگی دانشجو برای ارائه نتایج کامل پروژه حاصل شده و پیش‌نویس رساله وی قابل تحویل باشد، با ارسال پیش‌نویس رساله از اعضای کمیته هادی برای حضور در جلسه پیش‌دفاعیه دعوت نماید. اعضای حاضر در جلسه مذکور، با استماع گزارش دانشجو درباره موضوع تحقیق و نتایج حاصل از آن، در خصوص موارد ذیل تصمیم‌گیری و نتیجه را طی صورتجلسه‌ای به گروه اعلام می‌نمایند:

۱- تطبیق و تأیید کار دانشجو در مقایسه با پیشنهاد پروژه مصوب

۲- تعیین میزان فعالیت باقیمانده از پروژه

۳- تعیین حداقل زمان لازم برای تکمیل پروژه و انجام دفاعیه

تبصره ۱: اعضای هیأت علمی خارج دانشگاه در هیأت داوران نیز می‌توانند در جلسه پیش‌دفاعیه حضور داشته باشند و در صورت عدم حضور، دریافت اظهارنظر کتبی آنان در خصوص موارد ۱ تا ۳ و طرح آن در جلسه برای تصمیم‌گیری نهایی باید اخذ شود.

تبصره ۲: چنانچه ارزیابی پیش‌دفاعیه رساله دکتری دانشجو مورد تأیید قرار نگیرد، دانشجو می‌تواند در سقف زمانی مجاز مجدداً در یک جلسه پیش‌دفاعیه دیگر شرکت نماید؛ در غیر این صورت، از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۳۶: دانشجو موظف است تصمیمات جلسه پیش‌دفاعیه را در تکمیل پروژه قبل از اتمام سنوات تحصیلی لحاظ کند و رساله آماده‌شده خود را (که باید مطابق الگوی مربوط تهیه شده باشد) در مهلت مقرر به استاد راهنما تحویل نماید. تأیید کتبی مبنی بر اعلام رعایت تصمیمات جلسه پیش‌دفاعیه از سوی استاد راهنما به معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده برای تشکیل جلسه دفاعیه کفایت می‌کند.
تبصره: فاصله بین پیش‌دفاع و دفاع نهایی نباید از یک ماه کمتر باشد.

ماده ۳۷: هر دانشجو موظف است حداقل ۲۱ روز قبل از تاریخ دفاعیه به تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه مراجعه نماید و فرم‌های مربوط به انجام مراحل اداری دفاعیه را تحویل نماید.

ماده ۳۸: پس از کسب مجوز دفاعیه از تحصیلات تکمیلی دانشگاه، آگهی برگزاری دفاعیه باید از سوی دانشکده حداقل ۱۰ روز در معرض دید عموم در داخل دانشگاه و سایر دانشکده‌ها قرار گیرد.

ماده ۳۹: دانشجو موظف است ارائه شفاهی دفاعیه رساله دکتری خود را صرفاً به زبان فارسی انجام دهد.
تبصره: دانشجویان غیرایرانی و دانشجویانی که در جلسه دفاعیه آنان یکی از استادان راهنما و یا اعضای هیأت داوران، غیرایرانی باشند، می‌توانند ارائه شفاهی دفاعیه رساله خود را با نظر استاد راهنما به زبان خارجی انجام دهند.

ماده ۴۰: دفاع از رساله در یک جلسه عمومی و در حضور هیأت داوران و سایر استادان و دانشجویان علاقه‌مند به منظور انجام موارد ذیل صورت می‌گیرد:

- ۱- ارزیابی محتوای رساله در مقایسه با پیشنهاد پروژه تصویب‌شده
- ۲- ارزیابی متن رساله در مقایسه با الگوی نگارش
- ۳- ارزیابی کیفیت انجام تحقیقات گزارش‌شده در رساله
- ۴- ارزیابی کیفیت و هم‌راستا بودن مقالات منتشرشده از نتایج تحقیقات با موضوع رساله

ماده ۴۱: ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام‌شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش مطابق ماده ۴۰ انجام و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:

- ۱- قبول با درجه عالی (۲۰-۱۹)، بسیار خوب (۱۸-۱۸/۹۹)، خوب (۱۷/۹۹-۱۶)
- ۲- غیرقابل قبول (کمتر از ۱۶)

تبصره: چنانچه رساله دانشجو «غیرقابل قبول» ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیأت داوران، دانشجو مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً برای یکبار دیگر از آن دفاع نماید.

ماده ۴۲: دانشجوی موظف است ویرایش نهایی رساله خود را (که قبلاً تهیه و ارائه شده است) با رعایت تصحیحات مورد نظر هیأت داوران به استاد راهنما تحویل نماید که صورتجلسه دفاعیه وی حداکثر تا ۳ ماه پس از برگزاری جلسه دفاعیه به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه تسلیم گردد.

ماده ۴۳: کفایت محصولات لازم برای دفاع براساس «دستورالعمل حداقل دستاوردهای علمی جهت دفاع از رساله دکتری» (پیوست شماره ۳) سنجیده می شود.

ماده ۴۴: دانشجوی پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه «قبول» از رساله خود، دانش آموخته دوره دکتری شناخته می شود و به دریافت درجه دکتری نائل می گردد.

ماده ۴۵: در صورتی که دانشجو بنا به عللی خارج از اراده خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش بینی، در مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود، به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجو و تأیید شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده و تحصیلات تکمیلی دانشگاه، کمیسیون بررسی موارد خاص دانشگاه با حضور استاد راهنما، وضعیت تحصیلی دانشجو را بررسی و متناسب با کمیت و کیفیت فعالیت های علمی دانشجو، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم گیری قطعی خواهد کرد.

ماده ۴۶: مدت مجاز تحصیل حداقل ۳ سال و حداکثر ۴ سال است.

تبصره ۱: در صورتی که دانشجو در مدت مقرر دانش آموخته نشود، دانشگاه اختیار دارد مدت تحصیل را حداکثر دو نیمسال تحصیلی افزایش دهد. برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان، نیمسال اول کماکان به صورت رایگان است اما ادامه تحصیل در نیمسال دوم، منوط به پرداخت شهریه طبق تعرفه مصوب هیأت امنای دانشگاه است. چنانچه دانشجو در این مدت دانش آموخته نشود، پرونده وی برای تصمیم گیری به کمیسیون موارد خاص دانشگاه ارجاع می شود.

تبصره ۲: بررسی سایر مصادیق افزایش سنواتی در اختیار کمیته منتخب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

ماده ۴۷: چنانچه دانشجو در حین تدوین رساله اقدام به تخلف علمی (دستبرد ادبی، جعل، تقلب و رونوشت برداری) کند و این موضوع اثبات شود، مطابق مقررات با وی برخورد خواهد شد.

تبصره: اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام رساله، منجر به ابطال مدرک تحصیلی وی خواهد شد.

ماده ۴۸: دانشجوی متقاضی انصراف از تحصیل، باید درخواست انصراف خود را شخصاً به تحصیلات تکمیلی دانشکده ارائه دهد. دانشجو مجاز است فقط برای یک بار و تا دو ماه از تاریخ ارائه درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد؛ در غیر این صورت، پس از انقضای این مهلت، حکم انصراف از تحصیل وی صادر می شود.

تبصره: پس از گذشت دو ماه از تاریخ انصراف، تصمیم گیری برای بازگشت به تحصیل دانشجوی منصرف از تحصیل برعهده دانشگاه است.

ماده ۴۹: گروه های مجری دوره دکتری در راستای تحقق اهداف ذیل موظفاند حداقل هر چهار سال یکبار برنامه درسی دوره و محتوای دروس را مطابق مقررات مربوط بازنگاری و به معاونت آموزشی دانشگاه اعلام نمایند:

- ۱- به روز شدن محتوای علمی دروس در راستای تحولات علوم و فناوری
- ۲- تطبیق برنامه درسی دوره با نیازهای علمی و فنی کشور
- ۳- استفاده از منابع علمی و نرم افزارهای تخصصی جدید در برنامه دوره
- ۴- به کارگیری شیوه های نوین تدریس

ماده ۵۰: در راستای ارتقای کیفیت رساله‌ها و انتشار نتایج حاصل از آنها، دانشگاه در برنامه سالیانه خود تمهیدات لازم را (در صورت اعتبار بودجه) برای پشتیبانی از شرکت دانشجویان دکتری در همایش‌های علمی معتبر داخلی و خارجی با تأیید استادان راهنما پیش‌بینی می‌نماید و مطابق دستورالعمل اجرایی مربوط در اختیار متقاضیان قرار می‌دهد.

ماده ۵۱: در راستای ارتقای کیفیت رساله‌ها و آشنایی دانشجویان با روش‌های تحقیق و مراکز تحقیقاتی خارج از کشور، دانشگاه تمهیدات لازم را برای پشتیبانی از شرکت دانشجویان دوره دکتری در دوره‌های فرصت تحقیقاتی کوتاه مدت از طریق بهره‌گیری از تفاهم‌نامه‌های منعقد، استفاده از بورس‌های خارج از کشور و جلب همکاری ایرانیان مقیم خارج پیش‌بینی خواهد نمود.

ماده ۵۲: در دانشکده‌هایی که گروه تخصصی تحصیلات تکمیلی وجود ندارد، معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده و شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده مربوطه به ترتیب، وظایف تعیین شده در این آیین‌نامه را برای مدیر گروه و گروه انجام خواهند داد.

ماده ۵۳: این آیین‌نامه در ۵۳ ماده و ۳۲ تبصره در جلسه شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۱۴۰۱/۸/۱۰ به تصویب رسید و برای دانشجویانی که از سال تحصیل ۱۴۰۱-۱۴۰۰ و پس از آن در دوره دکتری پذیرفته می‌شوند، لازم الاجرا است.

حداقل نمرات قابل قبول آزمون های زبان

برای ورودی های ۹۸ و ماقبل:

دانشجویان عادی	دانشجویان شاهد و ایثارگر
MSRT (MCHE): 50 TOLIMO: 520 TOEFL: 500 TOEFL (ITP): 500 TOEFLE (IBT): 61 IELTS: 5.5	MSRT (MCHE): 40 TOLIMO: 478 TOEFL: 462 TOEFL (ITP): 462 TOEFLE (IBT): 49 IELTS: 4.5

آزمون دانشگاه های سطح یک	IUST دانشگاه علم و صنعت ایران	UTEPT دانشگاه تهران	UIEPT دانشگاه اصفهان	TELP دانشگاه فردوسی مشهد	SBUTEP دانشگاه شهید بهشتی	ATUEPT دانشگاه علامه طباطبایی	UTET دانشگاه تبریز	T.M.U دانشگاه تربیت مدرس	ITEP دانشگاه شهید بهشتی	ESTA دانشگاه صنعتی امیر کبیر
حداقل نمره قابل قبول	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۳/۵	۵

برای ورودی‌های ۹۹ و مابعد:

دانشجویان عادی	دانشجویان شاهد و ایثارگر
MSRT (MCHE): 55 TOLIMO: 536 TOEFL: 518 TOEFL (ITP): 518 TOEFLE (IBT): 67 IELTS: 6	MSRT (MCHE): 45 TOLIMO: 491 TOEFL: 476 TOEFL (ITP): 476 TOEFLE (IBT): 54 IELTS: 5

آزمون دانشگاه	IUST دانشگاه علم و صنعت ایران	UTEPT دانشگاه تهران	UIEPT دانشگاه اصفهان	TELP دانشگاه فردوسی مشهد	SBUTEP دانشگاه شهید بهشتی	ATUEPT دانشگاه علامه طباطبائی	UTET دانشگاه تبریز	T.M.U دانشگاه تربیت مدرس	ITEP دانشگاه شهید بهشتی	ESTA دانشگاه صنعتی امیرکبیر
حداقل نمره قابل قبول	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵	۴	۵/۵

باسمه تعالی
 زمان بندی آموزشی - پژوهشی دانشجویان
 دکتری

پیوست شماره ۲

توضیحات	فعالیت	نیمسال
اخذ واحد درسی: حداقل ۶ واحد، حداکثر ۱۰ واحد	اخذ واحد درسی	نیمسال اول
-	شرکت در آزمون های معتبر زبان جهت اخذ حد نصاب نمره زبان برای امتحان جامع	
-	دانشجویانی که دروس سمینار و یا مطالب ویژه دارند، باید در دو نیمسال و براساس ضوابط دانشکده دروس را بگذرانند.	
-	تعیین موضوع رساله دکتری	
اخذ واحد درسی: حداقل ۶ واحد، حداکثر ۱۰ واحد؛ کلیه واحدهای درسی باید در دو نیمسال به اتمام برسد.	اخذ واحد درسی	نیمسال دوم
ارائه مدرک حد نصاب زبان جهت برگزاری امتحان جامع الزامی است.	اخذ واحد آمادگی امتحان جامع	نیمسال سوم
میانگین ارزیابی جامع نباید کمتر از ۱۶ باشد؛ در غیر این صورت، دانشجو تنها یک بار دیگر می تواند در امتحان جامع شرکت نماید.	شرکت در امتحان جامع	
-	اخذ واحد پایان نامه	نیمسال چهارم
حداکثر زمان تصویب تا پایان نیمسال چهارم است؛ در غیر این صورت، دانشجو از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.	تصویب پیشنهاد موضوع رساله	
-	اخذ واحد پایان نامه	نیمسال پنجم
در صورت درخواست دانشجو با تأیید استاد راهنما و دانشکده	استفاده از فرصت تحقیقاتی کوتاه مدت	
حداکثر تا پایان دی ماه (نیمسال پنجم)	ارائه اولین سمینار گزارش پیشرفت رساله	
-	اخذ واحد پایان نامه	

در صورت درخواست دانشجویان با تأیید استاد راهنما و دانشکده	استفاده از فرصت تحقیقاتی کوتاه مدت	نیمسال ششم
حداکثر تا پایان تیرماه (نیمسال ششم)	ارائه دومین سمینار گزارش پیشرفت رساله	
-	اخذ واحد پایان نامه	نیمسال هفتم
حداکثر تا نیمه دوم مهر (نیمسال هفتم)	ارائه سومین سمینار گزارش پیشرفت رساله	
-	اخذ واحد پایان نامه	نیمسال های هشتم و نهم
-	ارائه پذیرش مقالات در مجلات معتبر ISI و علمی پژوهشی (مجلات مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) براساس مصوبات دانشکده و دانشگاه	
-	برگزاری پیش دفاع	
-	برگزاری دفاع نهایی	

دانشکده اختیار دارد در چارچوب موعدهای اعلام شده، فعالیت های فوق را زمان بندی نماید.
دانشکده می تواند با دانشجویانی که شرکت در امتحان جامع، تصویب موضوع پایان نامه و سمینارهای گزارش پیشرفت پایان نامه خود را با تأخیر انجام می دهند، مطابق ضوابط و مقررات آموزشی خود با هماهنگی مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه عمل کند.
حداکثر مهلت قانونی دوره تا اتمام نیمسال نهم می باشد و مهلت نهایی در صورت داشتن موارد خاص با تأیید گروه و شورای دانشکده و کمیته منتخب دانشگاه تا پایان نیمسال دهم می باشد.
بدیهی است زمان بندی مذکور در خصوص دانشجویانی که دارای واحد جبرانی هستند، به ازای هر دو واحد جبرانی یک ماه به جا می شود.
دانشجویان می توانند جهت اطلاع از آیین نامه های آموزشی به سایت http://pag.iust.ac.ir مراجعه نمایند.

دستورالعمل حداقل دستاوردهای علمی جهت دفاع از رساله دکتری

دانشگاه علم و صنعت ایران

مقدمه

دوره دکتری تخصصی که مبنای آن پژوهش به منظور دستیابی به مبانی و اصول جدید در زمینه‌ای تخصصی است، زمانی رسالت خود را به انجام می‌رساند که دستاوردهای آن، حاصل کاوش عمیق و فلسفی در موضوعات علمی با بهره‌گیری از جدیدترین منابع علمی جهان باشد. دانشگاه علم و صنعت ایران با توجه به «آیین‌نامه یکپارچه دوره‌های تحصیلی کاردانی/کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی» مصوب ۹۶/۱۰/۳۰ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و در راستای دستیابی به اهداف دوره‌های دکتری تخصصی و تطبیق این دوره‌ها با استانداردهای جهانی، دستورالعمل زیر را برای ارزیابی کیفیت دستاوردهای علمی رساله دکتری دانشجویان ورودی ۹۹ به بعد تدوین نموده است.

ماده ۱: شرایط دفاع از رساله

- ۱-۱- چاپ یا پذیرش حداقل یک مقاله مجله ISI در رشته‌های مهندسی و علوم پایه و یک مقاله علمی-پژوهشی در رشته-گرایش‌های دانشکده معماری و شهرسازی و دانشکده اقتصاد، مدیریت و مهندسی پیشرفت با حداقل ۶۰ درصد سهم دانشجو (سهم نویسندگان براساس ماده ۲ محاسبه می‌شود)
- تبصره ۱: هر اختراع بین‌المللی یا هر ۸-۹ TRL معادل یک مقاله Q1 مجله ISI محسوب خواهد شد.
- تبصره ۲: صرفاً یک مقاله علمی-پژوهشی در رشته-گرایش‌های دانشکده معماری و شهرسازی و دانشکده اقتصاد، مدیریت و مهندسی پیشرفت معادل یک مقاله مجله ISI با چارک کیفی Q2 امتیازدهی خواهد شد.
- ۱-۲- کسب حداقل ۳۰۰ امتیاز از «جدول امتیازات دستاوردهای رساله» (با احتساب امتیاز بند ۱-۱ که الزامی است)
- تبصره ۱: به دانشجویانی که حداکثر تا پایان نیمسال چهارم تحصیل، موضوع رساله خود را به تصویب برسانند، ۲۰ امتیاز تشویقی تعلق خواهد گرفت.
- تبصره ۲: به دانشجویانی که در سنوات مجاز (طبق آیین‌نامه) دفاع نمایند، ۳۰ امتیاز تشویقی تعلق خواهد گرفت.
- تبصره ۳: به ارزیابی مثبت استاد/استادان راهنما از عملکرد آموزشی و پژوهشی دانشجو از ابتدای تحصیل تا پایان چهارمین سال تحصیل، حداکثر ۲۰ امتیاز (هر سال تحصیلی ۵ امتیاز) تعلق خواهد گرفت.

ماده ۲: سهم دست اندرکاران

- ۱-۲- در دستاوردها سهم هر دانشجو پس از حذف اسامی استادان راهنما و مشاور، مطابق جدول موجود در «آیین نامه ارتقای مرتبه علمی اعضای هیأت علمی» محاسبه می شود.
- ۲-۲- نام استاد/ استادانی که در فرصت تحقیقاتی دانشجو در خارج از کشور یا داخل کشور، راهنمایی دانشجو را برعهده داشته اند، نیز مانند استاد مشاور و راهنما از فهرست نویسندگان مقاله حذف خواهد شد.
- ۳-۲- فقط مقالات مجلاتی قابل قبول است که استاد راهنما سردبیر یا عضو هیأت تحریریه آن مجلات (به جز مجلات خارجی) نباشد.
- ۴-۲- فقط مقالاتی به عنوان محصول رساله دکتری مورد قبول واقع می شود که نویسنده ی مسؤؤل آنها یکی از استادان راهنما یا مشاور دانشجو یا یک عضو هیأت علمی خارج از کشور باشد.
- ۵-۲- در مقاله حتماً باید به وابستگی دانشجو به دانشگاه (Affiliation) اشاره شده باشد. در صورتی که دانشجوی نویسنده ی مقاله به جای دیگری به جز دانشگاه (به غیر دانشگاه های خارج از کشور) نیز وابسته باشد، امتیاز مقاله نصف محاسبه می شود.

ماده ۳: سایر مقررات

- ۱-۳- هیچ پایان نامه یا رساله ای محرمانه محسوب نمی شود.
- ۲-۳- مرجع ارزیابی چارک کیفی (Q) وبگاه Scimago است.
- ۳-۳- مقالاتی نمایه دار محسوب می شوند که در فهرست مقالات مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (فهرست JCR زمان ارسال مقاله برای مقالات مجلات ISI و فهرست مقالات مجلات علمی- پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، Scopus و ISC زمان ارسال مقاله برای مقالات علمی- پژوهشی) موجود باشند.
- ۴-۳- دانشجو پس از اتمام نیمسال هفتم تحصیل، در صورت احراز شرایط بند ۱-۱ و کسب مجموع حداقل ۲۵۰ امتیاز از دستاوردهای رساله، می تواند پیش دفاع نماید.
- ۵-۳- احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله مندرج در این دستورالعمل، شرط لازم برای دفاع از رساله محسوب می شود و صدور مجوز دفاع نهایی دانشجو، منوط به تأیید استاد راهنما و دانشکده است.
- این دستورالعمل در ۳ ماده و ۱۲ بند و ۵ تبصره در جلسه هیأت رئیسه دانشگاه مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۲ به تصویب رسید و برای دانشجویان دکتری ورودی ۱۳۹۹ به بعد لازم الاجراست.

جدول امتیازات دستاوردهای رساله

امتیاز	نوع / سهم / سطح	شرایط	دستاورد* (مستخرج از رساله)
۲۵۰	Q1		مقاله ISI
۲۰۰	Q2		
۱۵۰	Q3		
۱۰۰	Q4		
۵۰		تمامی مجلات علمی و پژوهشی در یک سطح دیده می‌شود.	مقاله علمی پژوهشی
۱۰۰	قرارداد حمایت از رساله و یا قرارداد صنعتی با اعتبار کمتر از نصاب معاملات کوچک	۱- صرفاً قراردادهای منعقدشده از طریق دفتر همکاری‌های علمی، صنعتی و فناوری دانشگاه با موضوع مرتبط با رساله که به صورت کتبی مورد تأیید دفتر همکاری‌های علمی، صنعتی و فناوری قرار گیرد. ۲- تاریخ قرارداد صنعتی در بازه زمانی یک نیمسال تحصیلی قبل تا دو نیمسال تحصیلی بعد از تصویب موضوع رساله (پروپوزال) باشد. ۳- هنگام دفاع از رساله یا پیش‌دفاع، جهت استفاده از امتیازات اکتسابی این جدول، ارائه گواهی خاتمه قرارداد با پیشرفت مالی حداقل ۷۰ درصد الزامی است.	قرارداد صنعتی**
۱۷۰	قرارداد حمایت از رساله و یا قرارداد صنعتی با اعتبار تا سقف نصاب معاملات متوسط		
۲۳۰	قرارداد حمایت از رساله و یا قرارداد صنعتی با اعتبار بیش از معاملات متوسط		
۲۵۰	US Patent	بین‌المللی	۱- درج وابستگی به دانشگاه علم و صنعت ایران الزامی است. ۲- مرجع تأیید دفتر توسعه فناوری، تجاری‌سازی و کارآفرینی است.
۲۰۰	European Patent		
۱۵۰	ثبت کشورهای انگلیس، آلمان، فرانسه، سوئد، اتریش، فنلاند، بلژیک، سوئیس، نروژ، ایتالیا، اسپانیا، دانمارک، ایرلند، هلند، کره، ژاپن، چین		
۱۰۰	سایر کشورها (مورد تأیید دفتر مالکیت فکری)		
۱۰۰	ملی (با گواهینامه ثبت اختراع از سازمان ثبت اسناد و املاک کشور) حداکثر یک مورد		
۲۰۰	ملی رتبه‌دار (دارای رتبه در جشنواره‌های معتبر)	ملی	
۲۰۰	TRL۵-۷	۱- اخذ گواهی TRL از سامانه ایران تک هاب سامانه ارزیابی فناوری ایران (سافا) ۲- ارزیابی و تعیین سطح توسط کارگروه تجاری سازی دانشگاه صورت می‌پذیرد.	تحقیقات تبدیل شده به فناوری در سطح نمونه نیمه‌صنعتی و صنعتی (TRL 5-9)
۲۵۰	TRL۸-۹		

* کلیه دستاوردها باید مرتبط با موضوع رساله باشد و تشخیص آن با مرجع تأییدکننده (معاونت پژوهشی دانشگاه) دستاورد می‌باشد.
** قرارداد حمایت از رساله منحصراً در خصوص دانشجویی که در قرارداد حمایت دریافت نموده، مورد محاسبه قرار خواهد گرفت.